

Kuntavaalien tarkastuslaskenta

Keskusvaalilautakunta 14.06.2021 § 53

Esittelijä: keskusvaalilautakunnan sihteeri

Vaalilain 87 § kuuluu seuraavasti:

"Vaalipäivää seuraavana maanantaina viimeistään kello 12 on ryhdyttävä tarkastamaan vaalipäivän äänestyksessä annettuja äänestyslippuja sekä vaalilautakuntien ja 82 §:n 4 momentissa tarkoitettuja kuntien keskusvaalilautakuntien laskelmia. Tarkastuslaskennassa on päätettävä, mitkä äänestysliput luetaan ehdokkaiden hyväksi ja mitkä jätetään mitättöminä huomioon ottamatta. Kunkin ehdokkaan hyväksi ennakoäänestyksessä ja vaalipäivän äänestyksessä annetut hyväksytyt äännet on laskettava yhteen."

Vaalipäivän äänestyksessä annettujen äänestyslippujen tarkastaminen ja laskeminen jakaantuu alustavaan ääntenlaskentaan (vaalilain 78 §, tapahtuu 13.6. vaalilautakuntien toimesta) ja tarkastuslaskentaan (vaalilain 87 §, tapahtuu keskusvaalilautakunnan 14.6. kokouksessa). Vaalilain 85 §:ssä on mainittu, milloin äänestyslippu on mitätön. Viimeksi mainitut säännökset sisältyvät myös keskusvaalilautakunnan 13.6.2021 kokouksen esityslistalle, joten näitä säännöksiä ei sisällytetä uudelleen tähän pykälään. Säännökset löytyvät keskusvaalilautakunnan kokousasiakirjoista.

Vaalilain 78 §:ssä (vaalipäivän äänestyksen päättäminen ja alustava ääntenlaskenta) määrätään vaalilautakunnan valmistelutoimenpiteistä vaalipäivänä annettujen äänten osalta seuraavasti:

"Vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan julistettua vaalipäivän äänestyksen päättyneeksi otetaan äänestysliput viipymättä vaaliurnasta ja lasketaan niiden lukumäärä. Samoin lasketaan niiden henkilöiden lukumäärä, jotka vaaliluettelon tai äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen mukaan ovat käyttäneet äänioikeuttaan vaalipäivänä. Kun äänestyslippujen lukumäärä on laskettu, vaalilautakunta tarkastaa äänestysliput. Ne äänestysliput, jotka on katsottava mitättömiksi, erotetaan eri ryhmäksi. Jäljellä olevat liput jaotellaan siten, että kunkin ehdokkaan hyväksi annetut liput ovat omana ryhmänään. Kussakin ryhmässä olevien äänestyslippujen lukumäärä lasketaan (alustava ääntenlaskenta).

Vaalilautakunnan on suoritettava äänestyslippujen jaottelu ja laskeminen keskeytyksettä loppuun. Sen jälkeen kun alustava ääntenlaskenta on suoritettu, laitetaan äänestysliput, jaoteltuina 2 momentin mukaisesti, kestävään päällykseen, joka suljetaan huolellisesti sinetöimällä se oikeusministeriön määräämällä tavalla. Päällykseen merkitään 81 §:n 1 momentissa tarkoitettujen vastaanottajan [kuntavaaleissa keskusvaalilautakunnan] osoite, lähetyksen sisältö ja lähettäjä."

Vaalilain 88 § mukaan "Ehdokkaiden saamat äänimäärät lasketaan yhteen

siten, että samaan vaaliliittoon kuuluvien puolueiden ehdokkaiden äänimäärät tulevat vaaliliiton hyväksi, vaaliliittoon kuulumattoman puolueen ehdokkaiden äänimäärät puolueen hyväksi ja yhteislistaan kuuluvien valitsijayhdistysten ehdokkaiden äänimäärät yhteislistan hyväksi.

Jos käy ilmi, että ehdokas ei ole vaalikelpoinen tai on kuollut, tulevat sellaisen ehdokkaan saamat äänet kuitenkin sen vaaliliiton, puolueen tai yhteislistan hyväksi, johon ehdokas kuuluu."

Kuntavaaleissa vaalikelpoisuuden menettäminen lyhyenä ajanjaksona ehdokaslistojen yhdistelmän vahvistamisen ja vaalien tuloksen julistamisen välillä voi tulla esille, jos ehdokas menettää vaalikelpoisuutensa välittömästi muutettuaan kunnasta pois. Kuolema on tuona lyhyenä aikana harvinaista. Pykälästä käy myös ilmi, että ehdokkaiden vaalikelpoisuus tulee tarkastetuksi vaalien yhteydessä kahdesti: ehdokaslistojen yhdistelmää laadittaessa ja vaalien tulosta vahvistettaessa. Niitä perusteita, jotka on ratkaistu ehdokkaat ehdokaslistojen yhdistelmään hyväksyttäessä, ei kuitenkaan tutkita uudelleen.

Vaalilain 80 § sisältää säännökset tiedottamisesta alustavan ääntenlaskennan tuloksesta seuraavasti:

"Vaalipiirilautakunnat ja kunnan keskusvaalilautakunnat ja vaalilautakunnat tiedottavat alustavan ääntenlaskennan tuloksesta oikeusministeriön määräämällä tavalla."

Oikeusministeriön antamien vaaliohjeiden mukaan keskusvaalilautakunnan on huolehdittava kuntavaalien vaalipäivän äänestyksen alustavan ääntenlaskennan tiedotuksesta. Karkkilassa tiedotuksesta huolehtii keskusvaalilautakunnan puolesta ilmoituskeskus, johon kuuluvat keskusvaalilautakunnan sihteeri ja muu tarvittava henkilökunta. Valtakunnalliselle tasolle tiedotus tapahtuu vaalitietojärjestelmän kautta. Vaalitietojärjestelmän määrääjat (ns. takarajat) ovat seuraavia: Tavoitteena on, että kunkin kunnan (ilmoituskeskuksen) tulee tallentaa vaalipäivänä äänestäneiden lukumäärä klo 21.00 mennessä ja vaalipäivän alustava tulos klo 22.30 mennessä. Yleisohjeena on, että tulokset tulee tallentaa järjestelmään mahdollisimman pian äänestyksen päätyttyä.

Keskusvaalilautakunnan 14.6.2021 kokouksessa toimitettava tarkastuslaskenta voi edetä seuraavasti (menettelytapaohje sisältyy vaalilain tulkintateokseen):

- 1) Alustavan ääntenlaskennan päätyttyä saapuvat vaalipäivän äänestyksessä annetut äänestysliput kunnan keskusvaalilautakunnan tarkastuslaskentaa varten.
- 2) Tarkastuslaskenta alkaa vaalipäivää seuraavana maanantaina viimeistään klo 12. Tässä laskennassa tarkastetaan kaikki vaalipäivän äänestyksessä annetut äänet.
- 3) Keskusvaalilautakunnan ottamien laskentaryhmien tehtävänä on tarkastaa ja tarvittaessa korjata vaalilautakuntien suorittama äänestyslippujen ryhmitys sekä lajitella mitättömäksi ehdotetut äänestysliput hylkäämisen syyn mukaan. Tämän tarkastuslaskennan ovat laskentaryhmät suorittaneet äänestysalueittain. Tuloksia on verrattu vaalilautakuntien vaalipöytäkirjoihin merkitsemiin tuloksiin. Mahdollisten

erojen syyt on selvitetty laskelmalla tarvittaessa äänestysliput uudelleen. Laskentaryhmien hylättäväksi ehdottamat äänestysliput on annettu keskusvaalilautakunnalle päätösvaltaisessa kokoonpanossa ratkaistaviksi.

4) Vaalipäivän äänestyksessä annetut äänestysalueittain lasketut äänet on yhdistetty keskusvaalilautakunnassa ja saadut summat on laskettu yhteen vaalipiirikohtaiseksi [kuntakohtaiseksi] tulokseksi. Sen jälkeen on yhdistetty vaalipäivän äänestyksessä ja ennakoäänestyksessä annetut äänet ehdokkaittain, puolueittain, vaaliliitoittain ja yhteislistoittain.

5) Laskemalla yhteen hyväksytyjen ja mitättömien äänestyslippujen summat on saatu kunnassa annettujen äänestyslippujen kokonaisluku, minkä tulisi olla sama kuin äänestäneiden määrä kunnassa. Jos luvut eivät täsmää, on otettava huomioon, että jos ennakoäänestyspaikassa on käytetty äänioikeusrekisteriä, on siihen merkitty äänioikeuden käyttö silloinkin, kun sittemmin äänestäjän ennakoäänestysasiakirjat ovat joko kokonaan jääneet saapumatta tai saapuneet liian myöhään kunnan keskusvaalilautakuntaan ja äänestyslippu on jäänyt huomioon ottamatta.

6) Lopuksi on laskettu ehdokkaiden vertausluvut. Tarkastuslaskennassa keskusvaalilautakunta tekee päätöksensä itsenäisesti olematta mitenkään sidottu vaalilautakuntien ratkaisuihin. Tarkastuslaskentaa siihen kuuluvine toimenpiteineen voidaan tehdä sekä vaalipäivän äänestyksessä että tarvittaessa ennakoäänestyksessäkin jo aiemmin tarkastettujen äänten osalta aina siihen saakka, kunnes vaalien tulos on 3. päivänä vaalipäivän jälkeen vahvistettava.

Ehdotus: Keskusvaalilautakunta suorittaa vuoden 2021 kuntavaaleissa (vaalipäivänä) annettujen äänten tarkastuslaskennan ja päättää, mitkä (vaalipäivän äänestyksen) äänestysliput on luettava ehdokkaiden hyväksi ja mitkä äänestysliput on mitättöminä jätettävä huomioon ottamatta. Lisäksi keskusvaalilautakunta laskee yhteen kunkin ehdokkaan hyväksi ennakoäänestyksessä ja vaalipäivän äänestyksessä annetut hyväksyttävät äänet.

Päätös: Keskusvaalilautakunta

- avasi äänestysalueittain lajitellut äänestysliput, joita oli säilytetty lukitussa kaapissa;
- tarkasti ja ryhmitteli äänestysliput äänestysalueittain ehdokasnumeroiden mukaan ja mitättömiin äänestyslippuihin;

Keskusvaalilautakunta suoritti vaalipäivänä annettujen äänten tarkastuslaskennan ja päätti, mitkä äänestysliput luetaan ehdokkaiden hyväksi ja mitkä äänestysliput on mitättöminä jätettävä huomioon ottamatta.

Hyväksytyjä äänestyslippuja on 1606 kpl ja mitättömiä äänestyslippuja 5 kpl, jotka jakaantuivat äänestysalueittain seuraavasti:

Keskusvaalilautakunta totesi, että vaalilautakuntien tekemä laskenta on virheetön, vaalipäivänä ääniä oli annettu alueella 001 Keskusta yhteensä 582, alueella 002 Haukkamaaki yhteensä 529 ja alueella 003 Toivike

yhteensä 495.

Mitättömäksi vaalilautakunnat olivat katsoneet alueella 001 Keskusta kaksi ääntä, jotka keskusvaalilautakunta vahvisti mitättöminä huomioon ottamatta jätettäväksi. Yksi äänistä oli mitätön, koska äänestyslippu oli tyhjä ja toinen koska numero oli merkitty siten, ettei ollut selvää, ketä ehdokasta se tarkoittaa.

Alueella 002 Haukkamäki vaalilautakunta oli alustavassa laskennassa katsonut mitättömäksi neljä ääntä, koska numero oli merkitty siten, ettei ollut selvää, ketä ehdokasta se tarkoittaa. Keskusvaalilautakunta päätti kaikkien näiden osalta, että äänestyslippuun merkitty numero voidaan tulkita selvästi tarkoittavan jotakuta ehdolla olevaa, joten kaikki neljä lippua laskettiin merkintää vastaavien ehdokkaiden hyväksi.

Alueella 003 Toivike vaalilautakunta oli alustavassa laskennassa katsonut mitättömäksi neljä ääntä. Näistä kolme katsottiin myös keskusvaalilautakunnan päätöksellä mitättömiksi. Kaksi katsottiin mitättömiksi, koska numero oli merkitty siten, ettei ollut selvää, ketä ehdokasta se tarkoittaa. Yksi äänestyslippu oli mitätön, koska se oli tyhjä. Yhden vaalilautakunnan mitättömäksi katsoman äänen keskusvaalilautakunta katsoi selvästi tunnistettavasti osoittavan, ketä ehdokasta äänestyslipussa tarkoitettu ja tämä äänestyslippu laskettiin ehdokkaan hyväksi.

Yhteenlaskettuja ääniä ennakoäänestyksessä ja vaalipäivän äänestyksessä tuli seuraavasti:

001 Keskusta: 1469 äänestänyttä, mitättömiä 5
002 Haukkamäki: 1137 äänestänyttä, mitättömiä 2
003 Toivike: 1050 äänestänyttä, mitättömiä 5

Karkkilan kaupungin kuntavaaleissa annettiin yhteensä 3656 ääntä, joista 3644 hyväksytyjä.

Keskusvaalilautakunta tallensi tarkastuslasketut äänimäärät sekä ennakoäänestyksestä että vaalipäivän äänestyksestä ehdokkaittain vaalitietojärjestelmään. Vaalitietojärjestelmän raportista (liite) käy ilmi ehdokaskohtaiset äänimäärät ja vertausluvut.

Äänestyslipukkeet suljettiin sinetöityinä lukittuun kaappiin.